

Hugtakalisti og skilgreiningar sem tengjast hinsegin fólki

Í víðum skilningi mætti telja til hinsegin fólks þá sem eru ekki gagnkynhneigðir, sískynja og/eða markkynja. Einnig þá sem falla ekki að viðmiðum samfélagsins um hefðbundið kyn og kynhegðun. Hér á eftir eru skilgreiningar á helstu hugtökum og hópum sem er mikilvægt að þekkja þegar unnið er með hinsegin samfélaginu, en listinn er ekki tæmandi.¹

Kynhneigð segir til um það hverjum fólk getur orðið skotið í, ástfangið af og laðast að. **Kynvitund** segir til um hvernig fólk vill lifa og vera í sínu kyni, en hún hefur ekki með kynfæri, líffræði eða útlit að gera. Sumt fólk fer í aðgerðir eða tekur inn hormón til að laga líkama sinn og útlit að kynvitund sinni en aðrir ekki. **Kyneinkenni** eru líffræðilegir þættir sem eru notaðir til þess að flokka fólk eftir kyni, t.d. litningar, kynfæri, kynkirtlar, hormónar og fleira. Sumir fæðast þannig að ekki er hægt að flokka þá auðveldlega sem karl- eða kvenkyns út frá kyneinkennum. **Kyntjáning** er það hvernig fólk tjáir kynvitund sína eða kyn, hún getur t.d. verið karlmannleg, kvenleg, blanda af báðu eða ótengd þessu tvennu. Fólk getur einnig forðast það að tjá kyn sitt á ákveðinn hátt ef það telur það ekki vera öruggt, en hinsegin fólk er oft dæmt út frá kyntjáningu sinni. **Kynverund** snýr svo að eigin upplifun okkar sem kynverur (e. sexuality). Rétt er að taka fram að þessir þættir tengjast ekki hvorum öðrum með ákveðnum hætti, þannig getur manneskja með ódæmigerð kyneinkenni (intersex) verið með hvaða kynvitund sem er, og manneskja sem er trans verið með hvaða kynhneigð sem er o.s.frv.

Gagnkynhneigð: Að laðast að manneskjum af öðru kyni

Samkynhneigð: Að laðast að manneskjum af sama kyni (t.d. lesbía, hommi)

Tvíkynhneigð: Að laðast að fleiri en einu kyni

Pankynhneigð: Að laðast að fólki óháð þeirra kyni

Eikynhneigð: Að laðast lítið eða ekki kynferðislega að öðru fólki, rómantísk aðlöðun getur þó verið til staðar

Sís/sískynja: Fólk sem býr yfir kynvitund sem er í samræmi við það kyn sem því var úthlutað við fæðingu

Trans fólk: Fólk sem býr yfir kynvitund sem samræmist ekki því kyni sem því var úthlutað við fæðingu og/eða fólk sem fer út fyrir það sem telst hefðbundið kyn, kynvitund og kyntjáning

Trans kona/stúlka: Kona/stúlka sem var úthlutað karlkyni við fæðingu

Trans karl/drengur: Karl/drengur sem var úthlutað kvenkyni við fæðingu

Kynsegin: Manneskja sem upplifir sig ekki einungis sem karl eða konu (kyntjáning viðkomandi getur verið alls konar)

Markkynja: Manneskja með kyneinkenni sem er hægt að flokka sem annað hvort karlkyns eða kvenkyns

Intersex: Manneskja með ódæmigerð kyneinkenni (sem er ekki hægt að flokka auðveldlega sem annað hvort sem karlkyns eða kvenkyns)

---

¹ Sjá nánar á t.d. www.samtokin78.is, www.otila.is og www.bdsm.is. Þess má geta að það eru skiptar skoðanir á hugtakinu hinsegin sem og þeim hópum sem það nær yfir.

Fornöfn: Sumt fólk vill láta kalla sig hann, annað hún, en sumt fólk kýs hvorugkyns fornafn, t.d. hán

BDSM: Er form hneigða, skynjunar, nándar og samskipta í samhengi valdaskipta, sem byggja á upplýstu samþykki og trausti. Það getur verið kynferðislegt en einnig hluti af daglegu lífi fólks. BDSM stendur fyrir bindingar, drottun (og undirgefni), sadisma, skynjun, masókisma, og munalosta en grundvallarreglur BDSM á Íslandi eru að BDSM sé öruggt, meðvitað og samþykkt. Yfirleitt er talað um *BDSM fólk* sem nær bæði yfir þá sem skilgreina sig BDSM-hneigða og þá sem stunda BDSM

Fjölástir/fjölsambönd: Einstaklingur getur verið í lokuðu eða opnu sambandi við fleiri en einn, getur átt einn maka en verið í opnu sambandi, einstaklingur getur átt aðal maka en getur átt í ástarsambandi við aðra. Fjölástir geta verið þannig að allir aðilar sambandsins eru saman, en einnig að einstaklingur getur átt tvo maka sem eru þó ekki í sambandi með hvorum öðru. Slík sambönd geta verið opin eða lokuð en fjölástir og fjölsambönd geta tekið á sig ýmsar birtingamyndir

Gagnkynhneigt forræði, gagnkynhneigð-sís viðmið: Sú trú að gagnkynhneigð sé náttúruleg og æðri öðrum kynhneigðum, þannig að karlar (sem uppfylla hugmyndir um ráðandi karlmennsku) og konur (sem uppfylla hugmyndir um ráðandi kvenleika) mynda saman hina fullkomnu heild. Litið er svo á að bestu skilyrðin fyrir barn að alast upp í séu innan gagnkynhneigðs sambands. Þá eru einnig ríkjandi hugmyndir um „eðlilegt“ kyn, að kynfæri stýri kynvitund, að kynin séu einungis tvö (karl og kona) og að alvöru konur fari eftir viðteknum hugmyndum um kvenleika og alvöru karlar eftir viðteknum hugmyndum um karlmennsku. Spurningamerki er sett við þá sem upplifa og tjá kyn sitt á annan hátt. Slíkar hugmyndir birtast víða, bæði beint og óbeint og oft ómeðvitað, en þær þarf að taka til greina þegar skoða á stofnanir og hversu aðgengilegar þær eru hinsegin fólki

Heimilisofbeldi er skilgreint sem ofbeldi milli skyldra eða tengdra. Staðurinn þar sem ofbeldið á sér stað skiptir ekki máli. Hins vegar skipta tengsl geranda og brotþola máli. Stundum er fjallað um ofbeldi í nánum samböndum og nær heimilisofbeldi yfir það en þar sem skilgreiningin nær einnig til skyldra þá fellur undir heimilisofbeldi ofbeldi sem börn beita foreldra sína og foreldrar beita börn sín.